

Margháttligur fundur í Norðurlan

Preben Maegaard: Politiski mynduleikin má skapa karmarnar fyrri burðardyggari orkuveiting frameftir, so sleppast kann undan hóttandi orkutilfeingisfelluni ið lúrir fyrri framman, og sum fyrilit til umhvørvið.

ORKUFUNDUR

Jón Gaasedal

Hósdagin 15. apríl var fundur við fyrilestrum havdur í Norðurlandahúsinum. Fundurin var fyriskipaður av Føroya náttúru- og umhvørvisverndarfelag, FNU. Evnið var varandi burðardygg orka. Ein av ætlanunum við fundinum var, at politikkarnar, vinnan og Føroya fólk sum heild kundu fáa eitt størri innlit í hesi viðurskipti, sum so nógv verður gjørt burtúr í londum um allan heim í hesum døgum.

Fitt av fólki var savnað í Norðurlandahúsinum henda seinnapart - eini 100 vildi onkur vera við.

Fyrilestrahaldarar vóru Dr. Preben Maegaard, forseti í heimsúmfavnandi vindorkufelagsskapinum WWEA; Klæmint Weihe, stjóri í SEV og Bjarni Djurholm, landsstýrismaður í orkumálum.

Fyrstur á røðarapallinum var Erling Simonsen, formaður í FNU. Hann bjóðaði øllum vælkomnum, og hugleiddi eitt sindur um føroyska samfelagið fyrr í tíðini, og um orku og annað ið tá var.

Altjóða viðurkendar

Síðani trein Preben Maegaard inn á pallin. Preben Maegaard er maður ið er høgt virður í altjóða høpi, og hevur hann holla vitan og kunnleika til eitt nú vindorku. Framløga hans var, sum væntast kundi, á donskum máli.

Hann greiddi frá, hvussu ymiskir orkuspurningar verða loystir í útlandum, meðan myndir og stabba-myndir vórðu varpaðar upp á hann tvíveggjan aftanvert røðarapallin. Eitt brek við tráleysu mikrofonini darvaði nakað, og óljóð hoyrdist ein part av tíðini, men ikki meira enn tað, at ein hoyrði hvat sagt varð.

Oljan gongur undan

Preben Maegaard nýtti fitt

an part av tíðini til at tala um orkutilfeingisnøgdina, ið enn er til av tí orku, sum vit vanligja nýta í dag, og talaði hann eina mest um oljuna. Við varandi nýtslu, segði hann, var bert fossil orka eftir til 30-50 ár - kanska minni enn tað, og tá var øll tann fossila orkan iroknað, t.d. gass og kol. Hann vísti á tær risa nøgdir, sum heimssamfelagið nýtir samanlagt, og samanbar hetta við, at samlaða oljunøgdin, sum Danmark hevur í undirgrundini, svarar til nýtsluna í 25 dagar hjá heimssamfelagnum.

1980 - eitt vegamót

Undan 1980 varð árliga funnin meira olja, enn nýtslan var, men eftir 1980 hevur nýtslan verið hægri, enn tað ið funnið verður, og er stóðugt vaksandi, og tískil minka nøgdirnar skjótt. Eisini er vorðið dýrari at taka oljuna upp, og fer tað at hava við sær ein javnt vaksandi kostnað fyrri keypraran frameftir. Hann nevndi eisini eina móguliga oljувinnu við Føroyar, og legði afturat - helst skemtandi, at um hann var "Føroyar", so hevði hann biðað eini 20 ár

Við varandi nýtslu er bert fossil orka eftir til 30-50 ár, segði Preben Maegaard

20 prosent av danska ravmagninum verður framleitt við vindmyllum. Myndin er tikin, tá vindmyllurnar hjá P/F Rokt í Vestmanna komu til landið

við at gagnnýta hetta tilfeingið, tí tá var oljan vorðin so mikið virðismiklari.

Varnar útsøgnir

Annars sýntist hann varin við at koma við konkretum pástandum, tá hann talaði beinleiðis um føroysk viðurskipti. Vanliga er hann rættiliga kontantur, og leggur ikki fingrarnar ímillum,

tá hann t.d. teppir danskar politikkarnar og skeptikarar annars.

Preben Maegaard talaði eisini um umhvørvismál, um CO2 útlátið og aðrar loffløgir, ið undir einum verða kallaðir vakstrarhúsløflögir ella drivhusgassar. Hann nam eisini leysliga við aðrar varandi orkukeldur.

Hjartamálið - vindorkan

Men tað var einki at taka seg aftur í, at vindorkan, og lutvist sólorkan, eru hansara hjartamálið.

Hann greiddi frá, hvussu tøkinn hevði ment seg fram til dagin í dag, og kagaði eisini fram í tíðina. Grundgevingar hansara fyrri at leggja um til varandi orku

sýntust vera fleiri. Helst fyrst og fremst vegna hóttandi orkutilfeingisfelluna og hægri kostnaðin, men neyvan minst vegna umhvørvið.

25 prosent vindorka í Danmark

Preben Maegaard vísti myndir og greiddi frá, at í dag verður 20 prosent av danska ravmagninum framleitt við vindorku, og avgjørt er, at innan næstu 3-4 árinu skal hetta talið verða komið upp á 25 prosent. Á einstøkum øki var hetta talið longu í dag uppi á 50 prosentum, og á fleiri stöðum uppi á 30 prosentum, so har sýntust ongur forðingar fyrri, at Danmark kundi fáa stóran part av orku síni nöktaða frá vindorkuni.

Vetni og framkomin tøkni

Preben Maegaard kom eisini nakað inn á aðrar spurningar, sum vanligja verða tengdir at vindorku, sum t.d. hvussu avlopsorka kann goymast, tá framleiðslan er størri enn nýtslan. Her kom hann serliga inn á vetni, eisini kallað brint ella hydrogen, og talaði um

fyrirminir og vansar, har ein vansi er, at tað rúgvar nógv upp, meðan ein av fyrirminunum er, at tað als ikki dálkar umhvørvið.

Neyðugt við politiskum kørmum

Men fyrri at tað skal lata seg gera, so við og við, at leggja um til varandi orku, so er alneyðugt, at politiska valdið skapar neyðugu karmarnar. Her segði hann, at landsins lógir mugu smíðast soleiðis, at privatar fyritøkur verða eggjaðar til íløgur í vindorku, og teimum má eisini verða tryggjað ein hóskandi inntøka fyrri framleiddu orkuna. Fyri at náa hesum málið, so er ófrávikiliga treytin tann, at øll skulu hava atgongd til almenna el-kervið.

Tey virkisfýsnu og afturhaldið

Preben Maegaard vísti á fleiri dømi úr útlandinum, har hesi viðurskipti vóru komin upp á pláss fyrri fleiri árum síðani, og onnur, ið ikki fyrr enn nú eru komin við. Her nevndi hann serliga Týskland, ið hevði sett sær fyrri at verða fremsta landið í heiminum at

idahúsinum

seg vóna, at eisini hann fór at yvirliva henda túr í "leyvubølinum".

Eisini hann hevði eina "presentation" ið varð varpað upp á vegginn frá eini ferðateldu ið stóð tøk til endamálið, og sum annars varð nýtt av øllum fyrilestrahaldarunum.

Klæmint Weihe vísti myndir og greiddi frá virkseminum hjá SEV, og hvat teirra virkisøki er, og legði hann serliga áherðslu á, hvat ikki er teirra borð. Vístir vóru grafar og stabbamyndir við ymiskum hagtolum, sum t.d. býtið millum orku frá olju, vatnorku og vindorku, og býtið av orkunýtsluni millum SEV og aðrar partar av samfelagnum, har skipaflotin var nógv tann størsti einstaki bólkurin hvat orkunýtsluni viðvíkur - her olja. Tað sýntist tó eitt sindur lægið, at fleiri av talvunum stávaðu frá 1988, og tiskil 16 ára gamlar.

Ikki samdir

Klæmint Weihe hevði heilt aðrar hugsanir um vindorkuna enn Preben Maegaard, og serliga sæð í samband við el-kervið, tí, greiddi hann frá, so kann el-kervið í Føroyum kundi ikki sammetast við tað danska, sum hevur møguleika til at samstarva um landamørk og ikki er so ávirkiligt sum tað føroyska, vegna sína stódd. Men hesin munur teirra millum mundi neyvur nerva, tí Klæmint talaði á føroyskum, og tað skilti hin ikki petti av. Yvirhøvdur tóktist at vera langt millum teir báðar.

Vindur - óstøðug orka

Klæmint Weihe vildi vera við, at vindorka er ein óstøðug orka, og vístir vóru grafar ið stávaðu frá vindmyllunum ið standa oman fyri Vestmanna, og sum felaguttanfyri SEV eigur og rekur. Grafarnir vístu tað óstøðugu orkuna, ið hesar vindmyllur framleiða inn á netið hjá SEV, har spennin fer upp og niður, alt eftir hvussu vindurin háttar sær tað lötuna. Hesar broytingar í veitingini noyðist so SEV at bera í botuflaka fyri, við samsvarandi at vaks og minka spenningin, fyri at endaliga úrslitið, sum brúkarin fær um ravnagnsveitingina, kann gerast ein javnur spenningur. (Viðm.: Tað er m.a. hetta sum ger, at avmarkað er hvussu nógv vindorku netið hjá SEV tolir, í hvussu er um vindmyllutøkni verður nýtt á henda hátt. Tað finnst í dag vindorku-heildarloysnir,

har als ongar broytingar eru í veitingini, og eru tað ongar forðingar longur fyri, hvussu nógv vindmyllur kunnu setast til netið. Men henda møguleika hava myllurnar í vestmanna ikki sum er.)

Ansar eftir el-góðskuni

Klæmint Weihe greiddi frá, at trupulleikin var als ikki tann, at sjálvar linjurnar ikki tóldu, at ov nógv vindmyllur verða knýttar upp í netið, men at tað vóru hesar óstøðugu broytingarnar í veitingini ið eru orsøkin, og at tað var hansara uppgáva sum stjóri á SEV at syrgja fyri, at góðskan á el-veitingini í Føroyum ikki gjørdist ov vánalig.

Olja og vatnorka álitid

Klæmint Weihe segði seg vera sannfórðan um, at rætt er at halda áfram við vatnorkuútbýggingunum, og at hann ikki ivaðist í, at vit framhaldandi fóru at brúka olju sum orkukeldu nógv ár framyvir.

Orkupolitikkurin

Triði og seinasti røðari var Bjarni Djurholm, landsstýrismaður í m.a. orkumálum. Hann var komin av øðrum fundi, og hevði tiskil ikki møguleika at hoyra tað, sum Preben Maegaard hevði at bera fram. Bjarni Djurholm greiddi frá tí,

sum arbeið verður við í lötuni frá politiskari síðu, m.a. at orðast skal ein orkupolitikkurur fyri Føroyar, tí sum er, er eingin yvirordnaður orkupolitikkurur á økinum.

Bjarni Djurholm var annars samdur við Klæmint Weihe um, at Føroyar fóru at hava oljuna sum sítt álit á tðina, og sýntust teir báðir sum heild at vera samdir um tað mesta, teir høvdu borið fram.

Niðurstøða

fundin heldur margháttigan og fløkjasligan, og ein fekk eina kenning av, at hoyra triggjar heilt ymiskar framlögur, ið als einki samband høvdu hvør við aðra, og høvdu menn ikki sørt ymiskar hugsanir um fleiri spurningar.

Fyrirrekararnir kundu havt borið so í band, at onkur var sum kundi tulka fyri Prebeni Maegaard, tað ið fyriførst og varð sagt. Hetta hevði ríkað áhoyraran meira, og hevði verið ein íblástur til víðari kjak, og eisini ein stuðul hjá landsstýrismanninum í orkumálum, nú álit um orku skal leggjast fram í næstum.

menna hesa tøkni. Og sum andsøgn til hetta nevndi hann Ongland, sum ikki fyrrenn nú hevur fingið hesi viðurskifti upp á pláss. Og tiskil er Ongland eftirbátur, meðan Týskland er komið eitt stórt stig framum aðrar tjóðir á hesum økinum, og samanlíknandi hann hetta við ídnaðarkollveltingina, har Ongland gekk á odda, men sum hesaferð so dyggiliga hevði sovið í tímanum.

Politisk viljin

Niðurstøðan var sostatt, at tað er tann politisk myndugleikin sum noyðist at skapa hesar karmar, og uttan hesar karmar hendir einki. Og hesir karmar eru, at øll skulu hava atgongd til el-kervið, at privatir fyrirtøkur skulu eggjast til at gera ilógur í varandi orkuloysnir, og at tað almenna skal stuðla hesum fyrirtøkum í byrjunarstignum.

Lítlu Føroyar og hagtøl

Næsti røðari var Klæmint Weihe.

Klæmint legði skemtiliga fyri við at nevna "Dánjal í leyvubølinum", og segði

Klæmint Weihe segði seg vera sannfórðan um, at rætt er at halda áfram við vatnorkuútbýggingunum, og at hann ikki ivaðist í, at vit framhaldandi fóru at brúka olju sum orkukeldu nógv ár framyvir

Klæmint Weihe sigur, at oljan fer at verða álitid í føroysku orkupolitikki í nógv ár framyvir

